

Aktuel Ældrepolitik august 2022

Corona – vaccination og smitte på plejehjem

I løbet af sommeren steg smitten med Corona i samfundet. Sundhedsstyrelsen betragtede smitten som en mindre sommerbølge og vurderede, at plejehjemsbeboere og hjemmehjælpsmodtagere ikke skulle tilbydes 4. vaccinationsstik før til efteråret. Dette til trods for, at de i slutningen af juni anbefalede personer i særlig risiko at blive vaccineret her i sommer via praktiserende læge på baggrund af en individuel vurdering.

Ældre Sagen har i flere sammenhænge påpeget den manglende logik i, at sårbare grupper blev opfordret til at få et boosterstik, men at plejehjemsbeboere og hjemmehjælpsmodtagere ikke har fået tilbudt boosterstik. Alder er fortsat en af de største risikofaktorer for at udvikle alvorlig sygdom som COVID-19-smittet, og beboerne på plejehjemmene er blandt de mest sårbare og svækkede borgere. Derudover er plejehjemsbeboere og personer over 85 år de personer, hvor det er længst siden, de er blevet vaccineret.

Sundhedsstyrelsen har hele tiden afvist at fremrykke vaccination af plejehjemsbeboere pga. timing i forhold til en forventet kommende bølge af Corona i efteråret, hvor det er vigtigt, at de mest sårbare grupper er nyvaccineret. Der skal gå minimum tre måneder imellem hvert boosterstik. Et boosterstik i foråret/først på sommeren ville således betyde, at man skulle have et 5. stik til efteråret, så man både var dækket i sommer og til efteråret. Et svensk studie af fjerde stik har vist en væsentlig bedre beskyttelse og mindre risiko for alvorlig sygdom.

I løbet af sommeren, hvor smitten steg såvel i samfundet som på plejehjem, tydeliggjorde Sundhedsstyrelsen muligheden for at blive vaccineret via egen læge. Ældre Sagen har dog såvel overfor Sundhedsstyrelsen som i medierne adskillige gange påpeget, at mange sårbare ældre ikke selv er i stand til at henvende sig til lægen, og det ikke giver mening, at alle hjemmehjælpsmodtagere og plejehjemsbeboere skal opsøge egen læge.

Der har ikke været en decideret overdødelighed denne sommer, men dødeligheden i aldersgruppen 75-84 år har ligget lidt over det forventede niveau. Da der hverken har

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

været en lang hedebløge eller andre større epidemier, vurderer SSI, at det skyldes COVID-19.

Den digitale udvikling og de digitalt udsatte

I juli udgav den juridiske tænketank Justitia rapporten ”Retssikkerhed for digitalt udsatte borgere”. Rapporten anslår, at ca. 25 % af den voksne befolkning er digitalt udsatte, og fastslår, at det har negative konsekvenser for deres retssikkerhed. Rapporten bekræfter, hvad Ældre Sagen har sagt gennem længere tid om udfordringerne ved at være digitalt udsat i den danske samfund. I forbindelse med pressens omtale af rapporten udtalte Ældre Sagen, at digitaliseringen skal være til gavn for borgerne. Rapporten er meget brugbar for Ældre Sagens fortsatte arbejde med at varetage interesserne for de digitalt udsatte, og vi fortsætter med at følge diskussionerne, som er fulgt i kølvandet på rapporten, ligesom vi følger den digitale udvikling tæt.

Ældre Sagen havde før sommeren netop fokus på udfordringerne for digitalt udsatte i form af to debatindlæg i Altinget. Det ene blev skrevet i fællesskab med forbrugerorganisationen TÆNK samt Danske Handicaporganisationer og omhandlede adgangen til den offentlige transport. Det andet omhandlede adgangen til kontanter for de svageste i vores samfund og blev skrevet i samarbejdet med foreningen Lev.

Kølemad bør ikke stå alene

Ældre Sagen er i løbet af sommeren blevet kontaktet af forskellige medier på baggrund af en undersøgelse, som har vist, at mange kommuner kun tilbyder hjemmeboende ældre, der modtager madservice, at få leveret maden som kølemad (med mad til op mod syv dage af gangen).

Vi har i den forbindelse pointeret, at vi ser behov for et mere fleksibelt tilbud, hvor man kan vælge mellem at få leveret varm mad og kølemad. Dette både for at tage hensyn til de ældre, der ikke selv er i stand til at varme maden op, men også med tanke på, at kølemad sætter sine begrænsninger ift. udvalg og variation af friske fødevarer.

Hertil har vi understreget, at mad først bliver til ernæring, når det kommer ned i maven. Derfor er det helt afgørende, at maden både er indbydende, appetitlig og let tilgængelig, særligt for småtspisende ældre.

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

Kommunerne bør derfor prioritere en god og fleksibel madservice; både for at imødekomme den enkelte ældres ønsker og behov, men også set i lyset af, at en god ernæringstilstand hjælper til at bevare funktionsevne, selvhjulpethed mm. Dermed er der også en samfundsøkonomisk gevinst ved at forebygge underernæring.

Bekymringsbrev vedrørende Corona (håndtering af retningslinjer)

I takt med stigende smittetal viste medlemshenvendelser til Rådgivningen og i vores Facebook-gruppe lige før sommerferien, at der igen begyndte at opstå u hensigtsmæssig og ikke-lovmedholdelig håndtering af COVID-19 på flere af landets plejehjem. Blandt andet hørte vi om raske beboere, som blev isoleret fra både øvrige beboere og pårørende, stik imod de officielle anbefalinger.

Derfor skrev vi til både Sundhedsstyrelsen og Styrelsen for Patientsikkerhed og udtrykte bekymring samt opfordrede dem til at kommunikere klart og tydeligt til kommunerne om gældende retningslinjer og lovgivning for at forebygge flere ”hjemmestrikkede løsninger”. Sundhedsstyrelsen kvitterede allerede dagen efter, hvor de lovede straks at involvere Kommunernes Landsforening i en (gen)orientering af kommunerne.

Parallelt med dette sendte vi kopi af bekymringsbrevet til alle landets borgmestre, ligesom vi også udsendte debatindlæg om emnet til lokale medier over hele landet.

Mangel på arbejdskraft

Nylige undersøgelser har vist, at næsten hver anden ledige stilling indenfor SOSU-området ikke bliver besat. I løbet af sommerperioden har det blandt andet haft betydning for bemanningen i den kommunale ældrepleje, hvor det heller ikke har været muligt at dække de ledige stillinger med vikarer. Dette kombineret med afholdelse af sommerferie blandt personale har i nogle kommuner betydet en reduktion i hjælpen til svækkede ældre.

Ældre Sagen har i denne sammenhæng udtalt til pressen, at det er en dybt utilfredsstillende situation, der kræver radikale tiltag for at dække såvel den nuværende som ikke mindst den kommende mangel på arbejdskraft. Ældre Sagen foreslår derfor, at regeringen stiller sig i spidsen for en national handlingsplan til afhjælpning af arbejdskraftmanglen.

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

Drømmekommuneprojektet

I regi af Ældre Sagens Drømmekommune-projekt har Ældre Sagen sammen med kommunerne Rudersdal, Slagelse, Gentofte, Langeland, Haderslev og København udviklet samtalekortene Drømmesamtaler. Med de fire kategorier; *Livsgnister*, *Dagdrømme*, *Erfaringer* og *Eftermæle* giver kortene medarbejderne i ældreplejen mulighed for at lære den ældre bedre at kende, tage samtalen nye steder hen og nå nye og anderledes horisonter, som kan tilføre værdi i mødet, relationen og hjælpen.

Drømmesamtaler blev lanceret på årets folkemøde på Bornholm med deltagelse af blandt andre Gentoftes borgmester Michael Fenger. I forbindelse med lanceringen bragte mediet Kommunal Sundhed en artikel om Drømmekommune-projektet, ligesom lokalaviserne i Gentofte og Slagelse bragte artikler om deres kommunes deltagelse i og håb og drømme for projektet.

Politisk aftale om ekstra 5.000 kr. skattefrit til pensionister, der modtager ældrecheck mm.

Den 24. juni indgik Regeringen en politisk aftale med Venstre, Det Konservative Folkeparti, Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti og Enhedslisten om kompensation af borgere for stigende energipriser.

Aftalen indebærer, at der gives et engangsbeløb på 5.000 kr. skattefrit til folkepensionister, der er berettiget til ældrechecken i 2022. Beløbet udbetales i to omgange – den ene halvdel i 2022 og den anden halvdel i 2023. Desuden gives der 2.000 kr. skattefrit til personer, der modtog efterløn, førtidspension, seniorpension, tidlig pension eller fleksydelse for marts 2022. Dette beløb udbetales i januar 2023. Herudover omfatter aftalen en lempelse af elafgiften i 2022 og 2023, en forhøjelse af det maksimale beskæftigelsesfradrag i 2022 og 2023 og et engangsbeløb til SU-handicaptillægsmodtagere og enlige forsørgere på SU.

Ældre Sagen gjorde så tidligt som i efteråret 2021 opmærksom på udfordringerne med den meget lave regulering af folkepensionens satser i 2022 kombineret med de pludselige og store prisstigninger. Som løsning har vi bl.a. foreslået en ekstraordinær regulering af folkepensionen.

Det er positivt, at et flertal af politikere endelig er blevet enige om at hjælpe nogle af de pensionister, som har mindst. Men der vil være mange folkepensionister, der føler sig

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

forbigået i den aftale, som er indgået. Det er dem, der lige præcis ikke er berettiget til ældrecheck, men stort set har samme økonomi. Og det er alle de folkepensionister, der har lavere indkomst end førtidspensionister eller efterlønsmodtagere, som ifølge aftalen modtager 2.000 kr. skattefrit.

Den 15. august sendte Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering et udkast til lovforslag i høring, som udmønter aftalen. Fristen for høringssvar var allerede dagen efter den 16. august. Den korte frist skyldes, at regeringen ønsker, at lovforslaget hastebehandles inden Folketingets åbning i oktober, så første halvdel af de 5.000 kr. kan udbetales i sidste halvdel af september.

Ældre Sagen har afgivet høringssvar, hvor vi bl.a. efterlyser en begrundelse for, at alle førtidspensionister, seniorpensionister, efterlønsmodtagere og modtagere af tidlig pension modtager et engangsbeløb på 2.000 kr., mens folkepensionister, der ikke modtager ældrecheck, ikke modtager noget beløb.

Udbetaling af varmecheck

Den 10. august blev den såkaldte varmecheck – et skattefrit engangsbeløb på 6.000 kr. – udbetalt. Checken udbetales til husstande med en samlet indkomst på mindre end 650.000 kr. om året, som opvarmer deres bolig med enten gas, el eller fjernvarme med høj gas- eller elandel eller elektricitet (ved opvarmning med el er det en betingelse, at forbruget var over 1.500 kWh i december 2021).

I forbindelse med udbetaling af varmechecken har vi i Ældre Sagen modtaget et overvældende antal henvendelser.

Størstedelen af henvendelserne er fra personer, der først nu opdager, at de ikke opfylder kriterierne for at få varmechecken. Det er personer, der ikke har været opmærksomme på kravet om et elforbrug på mindst 1.500 kWh i december 2021. Det er personer, som opvarmer deres bolig med olie- eller pillefyr. Og personer, der bliver ramt af, at indkomstkrauet på 650.000 kr. opgøres på et forældet grundlag.

Den sidste del af henvendelserne er fra personer, der ikke har fået udbetalt varmechecken, men som mener, at de er berettigede til den, og som er meget frustrerede over, at de først kan søge om at få den udbetalt fra januar 2023.

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

Ældre Sagen har sendt et brev til energiminister Dan Jørgensen, hvor vi opfordrer ham til at lægge dokumentation for fastsættelse af kriterier for varmechecken frem og sikre en hurtigere sagsbehandling af klager.

Lånemuligheder for ældre

Finanstilsynet har sendt en ny vækstvejledning i høring, der fastsætter særlige regler for udlån i ”vækstområder” (København og omegn og Aarhus).

Ændringen i vækstvejledningen består i, at der indsættes et punkt med regler for lån med mere end 10 års afdragsfrihed. Finanstilsynet har ved flere lejligheder fastsat regler, der direkte eller indirekte diskriminerer ældre. Så vidt vi kan se, er det ikke tilfældet med vækstvejledningen, hvis regler ikke gælder for ”nedsparingslån”. I det nye punkt om lån med langvarig afdragsfrihed, stilles der et skærpende krav om vurdering af kundens økonomi hvert andet år, men som vi læser vejledningen, skal det ikke gælde nedsparingslån, hvor lånet ligger inden for 60 % af ejendomsværdien. Det er vigtigt, fordi mange pensionister vælger lån med 30 års afdragsfrihed.

Finanstilsynet har også udarbejdet et notat om boliglån med lang afdragsfrihed, hvor de lægger op til, at låntagers alder og økonomi også skal inddrages i vurderingen, når der er tale om mere end 10 års afdragsfrihed. Ældre Sagen har i sit høringssvar taget skarpt afstand fra, at der indføres et sådant alderskriterie.

Voldsomme huslejestigninger ved regulering med nettoprisindekset

Ældre Sagen har fået flere henvendelser fra medlemmer, som har udsigt til voldsomme huslejestigninger, fordi deres husleje reguleres med nettoprisindekset.

Siden 2015 har lejeloven givet mulighed for, at private udlejere kan lade huslejen stige, så den følger den generelle inflation i samfundet.

Huslejereguleringen for den enkelte lejer fremgår af lejekontrakten. Huslejeregulering, der følger nettoprisindekset, er typisk for lejere, som bor i enten nyere ejendomme opført efter 1991 eller ældre gennemrenoverede ejendomme, hvor lejeren er indflyttet efter 2015. For mange er det ikke kun huslejen, som reguleres med nettoprisindekset, men også depositum og forudbetalt leje. På sigt vil boligstøtten stige, men den reguleres med to års forsinkelse. Det skaber store udfordringer nu og her.

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

Der er politisk fokus på sagen. Regeringen har den 16. august meldt ud, at de vil foreslå et loft over huslejestigningerne på 4 % over to år og har indkaldt Folketingets partier til forhandlinger. Ældre Sagen følger sagen tæt.

Partilederdebat

Ældre Sagen har inviteret partiledere fra 11 partier til debat i Campus i Snorregade den 29. september. Formålet med partilederdebatten er at få sat fokus på tre væsentlige aspekter på ældreområdet: Værdig ældrepleje, mangel på arbejdskraft samt folkepensionisters økonomi. Debatten vil blive livestreamet, og der arbejdes på at få livetransmission fra en landsdækkende tv-kanal. Der vil blive inviteret tilhørere blandt medlemmer med flere.

Forud for debatten vil der blive udarbejdet materiale, der belyser Ældre Sagens holdninger til de tre temaer. Dette materiale vil blive tilsendt partilederne og uddelt på mødet. Forud for debatten om hvert af temaerne vil der blive vist en video, hvor Ældre Sagens bud på løsninger mm. indenfor temaerne vil blive fremlagt.

Debatten vil vare i to timer. Efterfølgende vil der være lejlighed til at indgå i en dialog med tilhørerne.